

Polecenia podsumowujące

1. Omów kompetencje organów władzy w Sparcie i Atenach.
2. Opisz proces kształtowania się demokracji ateńskiej.
3. Scharakteryzuj społeczeństwa starożytnych Aten i Sparty.
4. Oceń funkcjonowanie demokracji ateńskiej.

Sparta i Ateny – dwa modele greckich *poleis* Podsumowanie

8

Sparta

Położenie na terenach Półwyspu Peloponeskiego.

Przewodniczenie Związkowi Peloponeskiemu (Symmachii Spartańskiej) – sojuszowi miast-państw.

Likurg – legendarny przywódca i prawodawca.

Ustrój Sparty

- opisany w Wielkiej Rhetrze
- władza sprawowana przez dwóch królów, radę starszych (geruzję), zgromadzenie ludowe (apellę) oraz pięciu eforów

Społeczeństwo Sparty

- spartiaci – pełnoprawni obywatele (tzn. posiadający prawa polityczne) mający co najmniej 30 lat
- żony i córki spartiatów – prawo dziedziczenia majątku oraz możliwość wygłaszania własnych opinii
- periojkowie – ludność wolna, bez praw obywatelskich, zajmująca się uprawą ziemi, rzemiosłem i handlem
- heloci – niewolni chłopcy

Ważna rola państwowego systemu wychowania – agoge.

Ateny

Położenie w kontynentalnej części Grecji.

Od VIII w. p.n.e. – rządy arystokracji, od VI w. p.n.e. – system oligarchiczny oraz rządy tyranów, od V w. p.n.e. – demokracja.

Reformy Drakona (621 p.n.e.) – uporządkowanie prawa karnego i spisanie prawa zwyczajowego.

Reformy Solona (594 p.n.e.)

- strząśnięcie długów
- majątek – kryterium sprawowania urzędów w *polis*

Reformy Klejstenesa (508–507 p.n.e.)

- powołanie rady pięciuset
- podział ateńskiej *polis* na 10 fyli – jednostek terytorialnych

Reformy Peryklesa (462–450 p.n.e.)

- zwiększenie roli rady pięciuset
- zmniejszenie znaczenia areopagu
- wynagradzanie ze skarbu państwa członków rady, sędziów i niektórych urzędników

Ustrój Aten – demokracja

- zgromadzenie ludowe (eklezja), rada pięciuset, urzędnicy – archonci i stratedzy, sąd ludowy (heliaja), areopag
- ostracyzm

Społeczeństwo

- obywatele – Ateńczycy (wyłącznie mężczyźni) mający pełnię praw politycznych
- metojkowie – cudzoziemcy mieszkający na terenie *polis* ateńskiej
- niewolnicy

Polecane publikacje

Ryszard Kulesza, *Ateny Peryklesa*, Warszawa 1991.

Ryszard Kulesza, *Starożytna Sparta*, Poznań 2003.

Scott M. Rusch, *Wojny Sparty. Strategia, taktyka i kampanie*, Poznań 2014.

